

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

שמות פרק כו'

(יג) וְהָאֹמֶה מִזֶּה וְהָאֹמֶה מִזֶּה בְּעֶרְףְּ בְּאֶרֶץ יִרְיעַת הָאֹהֶל יִהְיֶה סְרוּחַ עַל צְדֵי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה לְכַסְתּוֹ: (יג) וְהָאֹמֶה מִזֶּה וְהָאֹמֶה מִזֶּה בְּעֶרְףְּ בְּאֶרֶץ יִרְיעַת הָאֹהֶל יִהְיֶה סְרוּחַ עַל צְדֵי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה לְכַסְתּוֹ: (יג) וְאִמְתָּא מִכָּא וְאִמְתָּא מִכָּא בְּדִיתִירָא בְּאֶרֶץ יִרְיעַתָּא דְמִשְׁכְּנָא יְהִי סְרוּחַ עַל סְטְרֵי מִשְׁכְּנָא מִכָּא וּמִכָּא לְכַסִּיּוּתֵיהּ:

(יד) וְעִשִׂיתָ מִכֶּסֶה לְאֹהֶל עֶרְתָּ אֵילִם מְאֻדְמִים וּמִכֶּסֶה עֶרְתָּ תְּחָשִׁים מְלֻמְעָלָה: (יד) וְעִשִׂיתָ מִכֶּסֶה לְאֹהֶל עֶרְתָּ אֵילִם מְאֻדְמִים וּמִכֶּסֶה עֶרְתָּ תְּחָשִׁים מְלֻמְעָלָה: (יד) וְתַעֲבֹד חוֹפָאָה לְפָרְסָא מִשְׁכֵי דְדַכְרֵי מִסְמְקֵי וְחוֹפָאָה מִשְׁכֵי דְסַסְגֻנָּא מְלַעְלָא:

(טו) וְעִשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲצֵי שֹׁטִים עֲמֻדִים: (טו) וְעִשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲצֵי שֹׁטִים עֲמֻדִים: (טו) וְתַעֲבֹד יֵת דְּפִיָּא לְמִשְׁכְּנָא דְּאֻעֵי שִׁטִּין קְמִיּוּ:

(טז) עֲשֵׂר אֲמוֹת אַרְבֵּי הַקְּרָשׁ וְאֲמָה וְחֻצֵי הָאֹמֶה רַחֲב הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: (טז) עֲשֵׂר אֲמוֹת אַרְבֵּי הַקְּרָשׁ וְאֲמָה וְחֻצֵי הָאֹמֶה רַחֲב הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: (טז) עֲשֵׂר אֲמִין אַרְבַּא דְּדַפָּא וְאִמְתָּא וּפְלִגְנוֹת אִמְתָּא פּוֹתִיָּא דְּדַפָּא חָד:

(יז) שְׁתֵּי יָדוֹת לְקְרָשׁ הָאֶחָד מִשְׁלֹבֶת אִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ כֹּן תַּעֲשֶׂה לְכָל קְרָשֵי הַמִּשְׁכָּן: (יז) שְׁתֵּי יָדוֹת לְקְרָשׁ הָאֶחָד מִשְׁלֹבֶת אִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ כֹּן תַּעֲשֶׂה לְכָל קְרָשֵי הַמִּשְׁכָּן: (יז) תְּרַתִּין צִירִין לְדַפָּא חָד מִשְׁלֹבִין תְּרָא לְקַבֵּל תְּרָא כֹן תַּעֲבֹד לְכָל דְּפִי מִשְׁכְּנָא:

(יח) וְעִשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲשָׂרִים קְרָשׁ לְפָאֵת נִגְבָּה תִימְנָה: (יח) וְעִשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲשָׂרִים קְרָשׁ לְפָאֵת נִגְבָּה תִימְנָה: (יח) וְתַעֲבֹד יֵת דְּפִיָּא לְמִשְׁכְּנָא עֶסְרִין דְּפִין לְרוּחַ עֵבֶר דְּרוּמָא:

(יט) וְאַרְבָּעִים אֲדָנִי כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַחַת עֲשָׂרִים הַקְּרָשׁ שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו: (יט) וְאַרְבָּעִים אֲדָנִי כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַחַת עֲשָׂרִים הַקְּרָשׁ שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו: (יט) וְאַרְבָּעִין סְמְכִין דְּכֶסֶף תַּעֲבֹד תַּחוֹת עֶסְרִין דְּפִין תְּרִין סְמְכִין תַּחוֹת דְּפָא חָד לְתִרִין צִירוּהִי וְתִרִין סְמְכִין תַּחוֹת דְּפָא חָד לְתִרִין צִירוּהִי:

(כ) וּלְצַלַּע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִייתָ לְפָאֵת צְפוֹן עֲשָׂרִים קְרָשׁ: (כ) וּלְצַלַּע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִייתָ לְפָאֵת צְפוֹן עֲשָׂרִים קְרָשׁ: (כ) וְלַסְטֵר מִשְׁכְּנָא תַנְיָתָא לְרוּחַ צְפוֹנָא עֶסְרִין דְּפִין:

(כא) וְאַרְבָּעִים אֲדָנִיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: (כא) וְאַרְבָּעִים אֲדָנִיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: (כא) וְאַרְבָּעִין סְמְכִיּוֹן דְּכֶסֶף תְּרִין סְמְכִין תַּחוֹת דְּפָא חָד וְתִרִין סְמְכִין תַּחוֹת דְּפָא חָד:

(כב) וְלִירְכָתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָה תַּעֲשֶׂה שְׁשֵׁה קְרָשִׁים: (כב) וְלִירְכָתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָה תַּעֲשֶׂה שְׁשֵׁה קְרָשִׁים: (כב) וְלַסְיָפֵי מִשְׁכְּנָא מַעֲרָבָא תַעֲבֹד שְׁתָּא דְּפִין:

(כג) וּשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה לְמַקְצַעַת הַמִּשְׁכָּן בִּירְכָתֵיהֶם: (כג) וּשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה לְמַקְצַעַת הַמִּשְׁכָּן בִּירְכָתֵיהֶם: (כג) וְתִרִין דְּפִין תַּעֲבֹד לְזוּיָת מִשְׁכְּנָא בְּסוּפִיּוֹן:

(כד) וְיִהְיֶה תְּאֵמָם מְלֻמְטָה וְיִחְדּוּ יִהְיֶה תַמִּים עַל רֵאשׁוֹ אֶל הַטְּבַעַת הָאֶחָת כֹּן יִהְיֶה לְשְׁנֵיהֶם לְשְׁנֵי הַמַּקְצַעַת יִהְיֶה: (כד) וְיִהְיֶה תְּאֵמָם מְלֻמְטָה וְיִחְדּוּ יִהְיֶה תַמִּים עַל רֵאשׁוֹ אֶל הַטְּבַעַת הָאֶחָת כֹּן יִהְיֶה לְשְׁנֵיהֶם לְשְׁנֵי הַמַּקְצַעַת יִהְיֶה: (כד) וְיִהְיוּ מְכוּנִין מְלַרְע וּבְחֻדָּא יִהְיוּ מְכוּנִין עַל רֵישֵׁיהֶם לְעֻזְקָתָא תְּרָא כֹן יְהִי לְתַרְוִיּוֹן לְתִרִין זְוּין יְהוּ:

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

- (יא) וְכֹן לִפְתָּח צִפּוֹן בְּאֶרֶץ קְלָעִים מֵאֵה אֶרֶץ וְעַמְדוֹ עֲשָׂרִים וְאַדְנִיָּהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְוֵי הַעַמֻּדִים וְחֹשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף: (יא) וְכֹן לִפְתָּח צִפּוֹן בְּאֶרֶץ קְלָעִים מֵאֵה אֶרֶץ וְעַמְדוֹ עֲשָׂרִים וְאַדְנִיָּהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְוֵי הַעַמֻּדִים וְחֹשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף: (יא) וְכֹן לְרוּחַ צִפּוֹנָא בְּאַרְבַּא סְרָדִין מֵאֵה אֶרֶץ וְעַמְדוֹהֵי עֲשָׂרִין וְסַמְכִיהוֹן עֲשָׂרִין נְחֹשֶׁת וְוֵי עַמְדוֹהֵי וְכַבּוּשִׁיהוֹן דְּכֶסֶף:
- (יב) וְרַחֵב הַחֲצֵר לִפְתָּח יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמְדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאַדְנִיָּהֶם עֲשָׂרָה: (יב) וְרַחֵב הַחֲצֵר לִפְתָּח יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמְדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאַדְנִיָּהֶם עֲשָׂרָה: (יב) וּפְתִינָא דְרִתָּא לְרוּחַ מַעֲרָבָא סְרָדִין חֲמִשִּׁין אַמִּין עַמְדוֹהֵיהוֹן עֲשָׂרָה וְסַמְכִיהוֹן עֲשָׂרָה:
- (יג) וְרַחֵב הַחֲצֵר לִפְתָּח קִדְמָה מִזְרְחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה: (יג) וְרַחֵב הַחֲצֵר לִפְתָּח קִדְמָה מִזְרְחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה: (יג) וּפְתִינָא דְרִתָּא לְרוּחַ קִדְמָה מְדִינָתָא חֲמִשִּׁין אַמִּין:
- (יד) וְחֲמִשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה קְלָעִים לִכְתָּף עַמְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנִיָּהֶם שְׁלֹשָׁה: (יד) וְחֲמִשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה קְלָעִים אַמָּה קְלָעִים לִכְתָּף עַמְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנִיָּהֶם שְׁלֹשָׁה: (יד) וְחֲמִשׁ עֲשָׂרֵי אַמִּין סְרָדִין לְעִבְרָא עַמְדוֹהֵיהוֹן תְּלָתָא וְסַמְכִיהוֹן תְּלָתָא:
- (טו) וְלִכְתָּף הַשְּׁנִי חֲמִשׁ עֲשָׂרָה קְלָעִים עַמְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנִיָּהֶם שְׁלֹשָׁה: (טו) וְלִכְתָּף הַשְּׁנִי חֲמִשׁ עֲשָׂרָה קְלָעִים עַמְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנִיָּהֶם שְׁלֹשָׁה: (טו) וְלַעֲבָרָא תִּגְנָא חֲמִשׁ עֲשָׂרֵי סְרָדִין עַמְדוֹהֵיהוֹן תְּלָתָא וְסַמְכִיהוֹן תְּלָתָא:
- (טז) וְלִשְׁעַר הַחֲצֵר מִסָּף עֲשָׂרִים אַמָּה תְּכַלֵּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֶקֶם עַמְדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאַדְנִיָּהֶם אַרְבָּעָה: (טז) וְלִשְׁעַר הַחֲצֵר מִסָּף עֲשָׂרִים אַמָּה תְּכַלֵּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֶקֶם עַמְדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאַדְנִיָּהֶם אַרְבָּעָה: (טז) וְלִתְרַע דְרִתָּא פְּרָסָא עֲשָׂרִין אַמִּין תְּכַלָּא וְאַרְגָּמָן וְצַבַּע זָהָרִי וְבוּץ שִׁזִּיר עוֹבֵד צִיר עַמְדוֹהֵיהוֹן אַרְבָּעָא וְסַמְכִיהוֹן אַרְבָּעָא:
- (יז) כָּל עַמְדוֹי הַחֲצֵר סָבִיב מְחֻשְׁקִים כֶּסֶף וְוֵיָהֶם כֶּסֶף וְאַדְנִיָּהֶם נְחֹשֶׁת: (יז) כָּל עַמְדוֹי הַחֲצֵר סָבִיב מְחֻשְׁקִים כֶּסֶף וְוֵיָהֶם כֶּסֶף וְאַדְנִיָּהֶם נְחֹשֶׁת: (יז) כָּל עַמְדוֹי דְרִתָּא סָחוּר סָחוּר מְכַבְּשִׁין כֶּסֶף וְוֵיָהֶם כֶּסֶף וְסַמְכִיהוֹן נְחֹשֶׁת:
- (יח) אֶרֶץ הַחֲצֵר מֵאֵה בְּאַמָּה וְרַחֵב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקָמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מִשְׁזָר וְאַדְנִיָּהֶם נְחֹשֶׁת: (יח) אֶרֶץ הַחֲצֵר מֵאֵה בְּאַמָּה וְרַחֵב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקָמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מִשְׁזָר וְאַדְנִיָּהֶם נְחֹשֶׁת: (יח) אַרְבַּא דְרִתָּא מֵאֵה בְּאַמִּין וּפְתִינָא חֲמִשִּׁין בְּחֲמִשִּׁין וְרוּמָא חֲמִשׁ אַמִּין דְּבוּץ שִׁזִּיר וְסַמְכִיהוֹן נְחֹשֶׁת:
- (יט) לְכָל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן בְּכָל עֲבֹדָתוֹ וְכָל יְתֻדָּתוֹ וְכָל יְתֻדַת הַחֲצֵר נְחֹשֶׁת: (יט) לְכָל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן בְּכָל עֲבֹדָתוֹ וְכָל יְתֻדָּתוֹ וְכָל יְתֻדַת הַחֲצֵר נְחֹשֶׁת: (יט) לְכָל מְאִנֵּי מִשְׁכָּנָא בְּכָל פְּלִחְנֵיהֶם וְכָל סְבוּהֵי וְכָל סְבִי דְרִתָּא נְחֹשֶׁת:

רש"י

(יז) מכסה לאהל – לאותו גג של יריעות עוזים עשה עוד מכסה אחד של עורות אילים מאדמים ועוד למעלה ממנו מכסה עורות תחשים ואותן מכסאות לא היו מכסין אלא את הגג ארכו ל' ורחבו י' אלו דברי רבי נחמיה ולדברי רבי יהודה מכסה אחד היה

(יג) והאמה מזה והאמה מזה – לכפון ולדרום: בעדף בארך יריעות האהל – שהן עודפות על אורך יריעות המשכן שתי אמות: יהיה סרוח על לדי המשכן – לכפון ולדרום כמו שפירשתי למעלה. למדה תורה דרך ארץ שיהא אדם חס על היפה:

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

הקרשים זה אלל זה: משלכות – עשויות כמין שליובת סולם מובללות זו מזו ומשופין ראשיהם ליכנס בתוך חלל האדן כשליבה הנכנסת בנקב בתוך עמודי הסולם: אשה אל אחתה – מכוונות זו כנגד זו שיהיו חרייהם שוים זו כמדת זו כדי שלא יהיו שתי ידות זו משוכה ללד פנים וזו משוכה ללד חוץ בעובי הקרש שהוא אמה ותרגום של ידות אירין לפי שדמות לזירי הדלת הנכנסים בחורי המפתח: (יח) לפאת נגבה תימנה – אין פאה זו לשון מקצוע אלל כל הרוח קרויה פאה כתרגומו לרוח עיבר דרומא:

(כב) ולירכתי – לשון סוף כתרגומו ולסיפי ולפי שהפתח במזרח קרוי מזרח פנים והמערב אחרים וזהו סוף שהפנים הוא הראש: תעשה ששה קרשים – הרי ט' אמות רוחב:

(כג) ושני קרשים תעשה למקלעת – אחד למקצוע לפונית מערבית ואחד למערבית דרומית כל שמונה קרשים בסדר אחד הן. אלל שאלו השתים אינן בחלל המשכן אלל חזי אמה מזו וחזי אמה מזו נראות בחלל להשלים רחבו לעשר והאמה מזה והאמה מזה בלות כנגד אמות עובי קרשי המשכן הלפון והדרום כדי שיהא המקצוע מבחורץ שוה:

(כד) ויהיו תאמים מלמטה – כל הקרשים תאמים זה לזה מלמטה שלא יפסיק עובי שפת שני האדנים ביניהם להרחיקן זו מזו כמו שפירשתי שיהיו אירי הידות חרואים מזליהן שיהא רוחב הקרש בולט ללדיו חוץ לידי הקרש לכסות את שפת האדן וכן הקרש שאלו וגמלאו תאמים זה לזה וקרש המקצוע שבסדר המערב חרוץ לרחבו בעביו כנגד חריץ של לד קרש הלפוני והדרומי כדי שלא יפרידו האדנים ביניהם: ויחדו יהיו תמים – כמו תאומים: על ראשו – של קרש: אל הטבעת האחת – כל קרש וקרש היה חרוץ מלמעלה ברחבו שני חריצין בשני לדיו כדי עובי טבעת ומכניסו בטבעת אחת נמצא מתאים לקרש שאלו. אבל אותן טבעות לא ידעתי אם קבועות הן אם מטולטלות ובקרש

חזיו של עורות חילים מאדמים וחזיו של עורות תחשים:

(טו) ועשית את הקרשים – הל"ל ועשית קרשים כמו שנאמר בכל דבר ודבר מהו הקרשים מאותן העומדין ומיוחדין לכך. יעקב אבינו נטע ארזים במצרים וכשמת איה לזניו להעלותם עמהם כשילאו ממצרים ואמר להם שעתיד הקב"ה ללוות אותן לעשות משכן במדבר מעלי שטים ראו שיהיו מזומנים בידכם הוא שיסד הפייטן בפיוט שלו טם מטע מזרזים קורות בתינו ארזים. שנזדרזו להיות מוכנים בידם מקודם לכן: עלי שטים עומדים – אישטנבי"ץ בלע"ז (אויפרעכט שטענהנד) שיהא אורך הקרשים זקוף למעלה בקירות המשכן ולא תעשה הכתלים בקרשים שוכבים להיות רוחב הקרשים לגובה הכתלים קרש על קרש:

(טז) עשר אמות ארך הקרש – למדנו גבהו של משכן עשר אמות: ואמה וחזי האמה רחב – למדנו ארכו של משכן לכ' קרשים שהיו בלפון ובדרום מן המזרח למערב ל' אמה:

(יז) שתי ידות לקרש האחד – היה חורץ את הקרש מלמטה באמצעו בגובה אמה ומניח רביע רחבו מכאן ורביע רחבו מכאן והן הן הידות והחריץ חזי רוחב הקרש באמצע (ר"ל קרש נקרא מה שנשאר לאחר שחרץ מכאן ומכאן. ואז נשאר רוחב אמה. נמצא חזי רוחב הקרש שבאמצע הוא חזי אמה. וכן פירש רש"י בהדיא צפרק הזורק ל"ח שהחריץ באמצע רחב חזי אמה. והיה חורץ רביעית אמה מכל לד. וכל יד היה רוחב רביעית אמה. וכן כל שפת אדן היה רוחב רביעית אמה. ודוק היטב. ואז סרה תלונת הרמב"ן ותמיהתו מסולקת) ואותן הידות מכנים באדנים שהיו חלולים והאדנים גבהן אמה ויושבים רכופים מ' זה אלל זה וידות הקרש הנכנסים בחלל האדנים חרוות משלשה לדיהן רוחב החריץ כעובי שפת האדן שיכסה הקרש את כל ראש האדן שאם לא כן נמצא ריוח בין קרש לקרש כעובי שפת שני האדנים שיפסיקו ביניהם וזהו שנאמר ויהיו תאמים מלמטה שיחרוץ את לדי הידות כדי שיתחברו

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

חלק אחד מן הטבעת העליונה ולמעלה וחלק אחד מן התחתונה ולמטה וכל חלק הוא רביע אורך הקרש ושני חלקים בין טבעת לטבעת כדי שיהיו כל הטבעות מכוונות זו כנגד זו אבל לצריח התיכון אין טבעות אלא הקרשים נקובין בעוביין והוא נכנס בהם לרך הנקבים שהם מכוונין זה מול זה וזהו שנא' בתוך הקרשים הצריחים העליונים והתחתונים שבצפון ושבדרום אורך כל אחת ט"ו אמה והתיכון ארכו ל' אמה וזהו מן הקלה אל הקלה מן המזרח ועד המערב וה' צריחים שבמערב אורך העליונים והתחתונים ו' אמות והתיכון ארכו י"ב כנגד רוחב ח' קרשים כך היא מפורשת במלאכת המשכן (שבת ל"ח):

(כט) **צתים לצריחים** – הטבעות שהעשה בהן יהיו צתים להכנס בהן הצריחים: וּפִיֹת אֵת הַצְּרִיחִים זֶהָב – לא שהיה הזהב מדובק על הצריחים שאין עליהם שום צפוי אלא בקרש היה קובע כמין שני פיפיות של זהב כמין שני סדקי קנה חלול וקובעין אלל הטבעות לכאן ולכאן ארכו ממלא את רוחב הקרש מן הטבעת לכאן וממנה לכאן והצריח נכנס לתוכו וממנו לטבעת ומן הטבעת לפה השני נמצאו הצריחים מצופין זהב כשהן תחובין בקרשים והצריחים הללו מבחוץ היו צולטות והטבעות והפיפיות לא היו נראות בתוך המשכן אלא כל הכותל חלק מצפנים:

(ל) והקמת את המשכן – לאחר שיגמור הקימהו: הִרְאִיתָ בָּהֶר – קודם לכן שאני עתיד ללמדך ולהראותך סדר הקמתו:

(לא) **פרכת** – לשון מחילה הוא ובלשון חכמים פרגוד דבר המבדיל בין המלך ובין העם: **תכלת וארגמן** – כל מין ומין היה כפול בכל חוט וחוט ו' חוטין: **מעשה חשב** – כבר פירשתי שזו היא אריגה של שתי קירות והאיריזן שמשני עבריה אינן דומין זה לזה: **כרובים** – ציורין של צביות יעשה בה. ד' עמודים תקועים בתוך ד' אדנים ואונקליות קבועין בהן עקומין למעלה להשיב עליהן כלונס שראש הפרוכת כרוך בה והאונקליות הן הווין שהרי כמין ווין הן עשויים והפרכת ארכה י' אמות לרחבו של משכן ורחבה י'

שבמקצוע היתה טבעת בעובי הקרש (נראה כי מלות הדרומי והצפוני אלמטה קאי. ור"ל שהדרומי והצפוני וראש קרש כו' נכנס לתוכו ומה שכתב היתה טבעת בעובי הקרש ר"ל בעובי קרש המערבי ודוק) הדרומי והצפוני וראש קרש המקצוע שבסדר מערב נכנס לתוכו נמצאו שני הכתלים מחוברים: כן יהיה לשניהם – לשני הקרשים שבמקצוע לקרש שבסוף לפון ולקרש המערבי וכן לשני המקצועות:

(כה) והיו שמנה קרשים – הן האמורות למעלה תעשה ששה קרשים ושני קרשים תעשה למקצועות נמצאו שמנה קרשים בסדר מערבי. כך שנויה במשנה מעשה סדר הקרשים במלאכת המשכן. היה עושה את האדנים חלולים וחורץ את הקרש מלמטה רביע מכאן ורביע מכאן והחריץ חליו בצמצע ועשה לו שתי ידות כמין שני חמוקין (ול"נ שהגרסא כמין שני חווקין) כמין שני שליבות סולם המובדלות זו מזו ומשופות להכנס בחלל האדן כשליבה הנכנסת בנהב עמודי הסולם והוא לשון משולבות עשויות כמין שליבה ומכניסן לתוך שני אדנים שנא' שני אדנים שני אדנים וחורץ את הקרש מלמעלה ארבע מכאן וארבע מכאן ונותן לתוך טבעת אחת של זהב כדי שלא יהיו נפרדין זה מזה שנאמר ויהיו תואמים מלמטה וגו' כך היא המשנה והפי' שלה הצעתי למעלה בסדר המקראות:

(כו) **צריחים** – כתרומתו עברין ובלע"ז אשפרי"ש (קוועריגעלט): **חמשה לקרשי אלע המשכן** – אלו ה' ג' הן אלא שהצריח העליון והתחתון עשוי משתי חתיכות זה מצריח עד חצי הכותל וזה מצריח עד חצי הכותל זה נכנס בטבעת מלד זה עד שמגיעין זה לזה נמצא שהעליון ותחתון שנים שהן ארבע אבל האמצעי ארכו כנגד כל הכותל ומצריח מקצה הכותל ועד קצהו שנא' והצריח התיכון וגו' מצריח מן הקצה אל הקצה שהעליונים והתחתונים היו להן טבעות בקרשים להכנס לתוכן שתי טבעות לכל קרש משולשים בתוך עשר אמות של גובה הקרש

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

פוריה וחלופו (שם י) מסעף פארה מפשח סעיפיה וכמוהו (ירמיה נ) וזה האחרון עאמו שבר עאמותיו וכמוהו (מ"א כא) ויסקלוהו באבנים וחלופו (ישעיה סב) סקלו מאבן הסירו אבניה וכן (שם ה) ויעזקהו ויסקלוהו אף כאן לדשנו להסיר דשנו ובלע"ז אדשאנדרי"ר (או ענטאשען): ויעיו – כתרגומו מגרפות שנוטל בהם הדשן והן כמין כסוי קדרה של מתכת דק ולו בית יד ובלע"ז ויד"ל (שויפעל): ומזרקתיו – לקבל בהם דם הזבחים: ומזלגתיו – כמין אונקליות כפופים ומכה בהם בצקר ונתחזים צם ומתכין בהם על גחלי המערכה שיהא ממחר שריפתן ובלע"ז קרויני"ש (האקען) ובלשון חכמים אינוריות: ומחתתיו – בית קבול יש להם ליעול בהן גחלים מן המזבח לשאתם על מזבח הפנימי לקטרת ועל שם חתייתן קרויים מחתות כמו (ישעיה ל) לחתות אש מייקוד לשון שאיבת אש ממקומה וכן (משלי ו) היחתה אש אש בחקו: לכל כליו – כמו כל כליו:

(ד) מכבר – לשון כברה שקורין קריבל"ש (זיעב) כמין לבוש עשוי לו למזבח עשוי חורין חורין כמין רשת ומקרא זה מסורס וכה פתרונו ועשית לו מכבר נחשת מעשה רשת: (ה) כרכב המזבח – סובב כל דבר המקיף סביב בעגול קרוי כרכוב כמו ששנינו בהכל שוחטין אלו הן גולמי כלי עץ כל שעתידי לשוף ולכרכב והוא כמו שעושין חריצין עגולין בקרשי דפני התיבות וספסלי העץ אף למזבח עשה חריץ סביבו והיה רחבו אמה בדופנו לנוי והוא לסוף שלש (ס"א שש) אמות של גבהו כדברי האומר גבהו פי שנים כארכו הא מה אני מקיים ושלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה אצל סובב להלך הכהנים לא היה למזבח הנחשת אלא על ראשו לפניו מקרנותיו וכן שנינו בזבחים איזהו כרכוב בין קרן לקרן והיה רוחב אמה ולפנים מהן אמה של הלך רגלי הכהנים ושתי אמות הלכו קרויים כרכוב ודקדקנו שם והכתיב תחת כרכוב המזבח מלמטה למדנו שהכרכוב בדפנו הוא ולבוש המכבר תחתיו. ותירץ

אמות כגבהן של קרשים פרוסה בשלישית של משכן שיהא הימנה ולפנים עשר אמות והימנה ולחוץ כ' אמה נמלא בית קדשי הקדשים עשר על עשר שגאמר ונתתה את הפרכת תחת הקרשים המחזרים את שתי חוברות של יריעות המשכן ורוחב החוברת כ' אמה וכשפרסם על גג המשכן מן הפתח למערב כלחה צפני שלישי המשכן והחוברת השנית כסתה שלישו של משכן והמותר תלוי לאחוריו לכסות את הקרשים:

(לה) ושמת את השלחן – שלחן בצפון משוך מן הכותל הצפוני שתי אמות ומחלה. ומנורה בדרום משוכה מן הכותל הדרומי שתי אמות ומחלה. ומזבח הזהב נתון כנגד אויר שבין שלחן למנורה משוך קממלא כלפי המזבח וכולם נתונים מן חצי המשכן ולפנים. כיצד אורך המשכן מן הפתח לפרכת עשרים אמה המזבח והשלחן והמנורה משוכים מן הפתח לכד מערב עשר אמות:

(לו) ועשית מסך – וילון שהוא מסך כנגד הפתח כמו (איוב א) שכת בעדו לשון מגין: מעשה רקס – האורות עשויות בו מעשה מחט כפרטוף של עבר זה כך פרטוף של עבר זה: רקס – שם האומן ולא שם האומנות ותרגומו עובד אייר ולא עובד איור. מדה המסך כמדת הפרכת י' אמות על י' אמות:

(א) ועשית את המזבח וגו' ושלש אמות קומתו – (זבחים נט) דברים ככתבן דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר נאמר כאן רבוע ונאמר בפנימי רבוע מה להלן גבהו פי שנים כארכו אף כאן גבהו פי שנים כארכו ומה אני מקיים שלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה:

(ב) ממנו תהיין קרנותיו – שלא יעשם לבדם ויחברם בו: ולפית אותו נחשת – לכפר על עזות מלח שגא' (ישעיה מח) ומלחך נחשה:

(ג) סידותיו – כמין יורות: לדשנו – להסיר דשנו לתוכם והוא שת"א למספי קטמיה לספות הדשן לתוכם כי יש מלות בלשון עברית מלה אחת מתחלפת בפתרון לשמש בנין וסתירה כמו (תהלים פ) ותשרש שרשיה (איוב ה) אויל משריש. וחלופו (שם לא) ובכל תבואתי תשרש. וכמוהו (ישעיה יז) בסעיפיה

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

לכתות שקורין גונזי"ץ ורחב הקלע תלוי מלמטה והיא קומת מחילות החצר: ווי העמודים – הם האונקליות: וחשקיהם – מוקפות היו העמודים בחוטי כסף סביב ואיני יודע אם על פני כולם אם זראשם ואם זאמלעם אך יודע אני שחשוק לשון חגורה שך מלינו זפילגש זגזבעה (שופטים יט) ועמו למד חמורים חזושים תרגומו חשוקים:

(יג) לפאת קדמה מזרחה – פני המזרח קרוי קדם לשון פנים. אחר לשון אחרים לפיכך המזרח קרוי קדם שהוא פנים ומערב קרוי אחר כד"ל (דברים יא) הים האחרון ימא מערבא: חמשים אמה אוחן נ' אמה לא היו סתומים כולם זקלעים לפי ששם הפתח אלכ ט"ו אמה קלעים לכתף הפתח מכאן וכן לכתף השנית נשאר רחב חלל הפתח זינתים כ' אמה וזהו שגא' ולשער החצר מסך עשרים אמה וילון למסך כנגד הפתח כ' אמה ארך כרוחב הפתח:

(יד) עמדיהם שלשה – חמש אמות זין עמוד לעמוד זין עמוד שזראש הדרום העומד זמקצוע דרומית מזרחית עד עמוד שהוא מן הג' שזמזרח ה' אמות וממנו לשני חמש אמות ומן השני לשלישי חמש אמות וכן לכתף השנית וארבעה עמודים למסך הרי י' עמודים למזרח כנגד י' למערב:

(יז) כל עמודי החצר סביב וגו' – לפי שלא פירש ווין וחשוקים ואדני נחשת אלכ לזפון ולדרום אכל למזרח ולמערב לא נאמר ווין וחשוקים ואדני נחשת לכך זא ולמד כאן:

(יח) ארך החצר – הזפון והדרום שמן המזרח למערב מאה זאמה: ורחב חמשים זחמשים – חצר שזמזרח היתה זרובעת חמשים על חמשים שהמשכן ארכו שלשים ורחבו עשר העמיד מזרח פתחו זשפת נ' החילונים של אורך החצר נמלא כלו זחמשים הפנימים וכלה ארכו לסוף לשון נמלאו כ' אמה ריוח לאחוריו זין הקלעים שזמערב ליריעות של אחורי המשכן ורוחב המשכן עשר אמות זאמלע רחב החצר נמלאו לו עשרים אמה ריוח לזפון ולדרום מן קלעי החצר ליריעות המשכן וכן למערב וחמשים על חמשים חצר

המתרץ תרי הו חד לנוי וחד לכהנים ללא ישתרגו זה שזדופן לנוי היה ומתחתיו הלזישו המזכר והגיע רחבו עד חלי המזבח נמלא שהמזכר רחב אמה והוא היה סימן לחלי גזבו להזדיל זין דמים העליונים לדמים התחתונים וכנגדו עשוי למזבח בית עולמים דוגמת חוט הסקרא זאמלעו וכזש שהיו עולין זו אע"פ שלא פירשו זענין זה זכר שמענו זפ' מזבח אדמה תעשה לי ולא תעלה זמעלות לא תעשה לו מעלות זכזש שלו אלכ זכש חלק למדנו שהיה לו זכש כך שנינו זמכילתא. ומזבח אדמה הוא מזבח הנחשת שהיו ממלאין חללו אדמה זמקום חנייתן והכזש היה זדרום המזבח מוזדל מן המזבח מלא חוט השערה ורגליו מגיעין עד אמה סמוך לקלעי החצר שזדרום זכזברי האומר י' אמות קומתו. ולזברי האומר זכזברי ככתבן ג' אמות קומתו לא היה אורך הכזש אלכ י' אמות כך מלאתי זמשנת מ"ט מדות וזה שהיה מוזדל מן המזבח מלא החוט זמסכת זכחים למדנה מן המקרא:

(ז) זכזבעות – זארכב זכזבעות שזעשו למזכר:

(ח) נזב זחת – זתרגומו חליל לוחין. לוחות עזי שטים מכל זד והחלל זאמלע ולא יהא זולו עז א' שיהא עזיו ה' אמות על ה' אמות כמין סדן:

(ט) קלעים – עשוין כמין קלעי ספינה נקזים נקזים מעשה קליעה ולא מעשה אורג וזתרגומו סרדין זתרגומו של מזכר המתורגם סרדל לפי שהן מנוקזין כזברה: לפאה האחת – כל הרוח קרוי פאה:

(ו) ועמדיו עשרים – חמש אמות זין עמוד לעמוד: ואדניהם – של העמודים נחשת. האדנים יושזים על הארץ והעמודים תקועים לתוכן היה עושה כמין קונדסין שקורין פלא"ץ ארכן ו' טפחים ורחבן ג' וזבעת נחשת קצועה זו זאמלעו וכורך שפת הקלע סביבו זמיתרים כנגד כל עמוד ועמוד ותולה הקונדס דרך זבעתו זאונקליות שזעמוד העשוי כמין וי"ו ראשו זקוף למעלה וראשו אחד תקוע זעמוד כאותן שעושין להזיב

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

ליריעות האהל ולקלעי החצר קשורים צמיחורים סביב סביב בצפוליהן כדי שלא תהא הרוח מגזיחהו וחיני יודע חס תחובין צארץ או קשורין ותלוין וכובדן מכביד ספולי היריעות שלא ינעו צרות. ואומר אני ששמן מוכיח עליהם שהם תקועין צארץ לכך נקראו יתדות ומקרא זה מסייעני (ישעיה לג) אהל צל יענן צל יסע יתדותיו לנח:ו

לפניו (עירובין כג): וקומה חמש אמות – גובה מחילות החצר והוא רוחב הקלעים: ואדניהם נחשת – להביא אדני המסך שלא תאמר לא נאמר אדני נחשת אלא לעמודי הקלעים אצל אדני המסך של מין אחר היו. כך נראה צעיני שלכך חזר ושנאן: (יט) לכל כלי המשכן – שהיו לריכין להקמתו ולהורדתו כגון מקבות לתקוע יתדות ועמודים: יתדות – כמין נגרי נחשת עשוין

נביא – מלכים א' פרק ה'-ו'

(כ) ויהוה נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלם בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם: (כז) ויעל המלך שלמה מס מכל ישראל ויהי המס שלשים אלף איש: (כח) וישלחם לבנונה עשרת אלפים בחדש חליפות חדש יהיו בלבנון שנים חדשים בביתו ואדנירם על המס: (כט) ויהי לשלמה שבעים אלף נשא סבל ושמונים אלף חצב בהר: (ל) לבר משרי הנצבים לשלמה אשר על המלאכה שלשת אלפים ושלש מאות הרדים בעם העשים במלאכה: (לא) ויצו המלך ויסעו אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית אבני גזית: (לב) ויפסלו בני שלמה ובני חירום והגבלים ויכינו העצים והאבנים לבנות הבית: (א) ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל ויבן הבית ליהוה: (ב) והבית אשר בנה המלך שלמה ליהוה ששים אמה ארפו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו: (ג) והאולם על פני היכל הבית עשרים אמה ארפו על פני רחב הבית עשר באמה רחבו על פני הבית: (ד) ויעש לבית חלוני שקפים אטמים: (ה) ויבן על קיר הבית יצוע (ויציע) סביב את קירות הבית סביב להיכל ולדביר ויעש צלעות סביב: (ו) היצוע (היציע) התחתנה חמש באמה רחבה והתיכנה שש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה לבלתי אחז בקירות הבית: (ז) והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנתו: (ח) פתח הצלע התיכנה אל פתח הבית הימנית ובלולים יעלו על התיכנה ומן התיכנה אל השלשים: (ט) ויבן את הבית ויכלהו ויספן את הבית גבים ושררת בארזים: (י) ויבן את היצוע (היציע) על כל הבית חמש אמות קומתו ויאחז את הבית בעצי ארזים: (יא) ויהי דבר יהוה אל שלמה לאמר: (יב) הבית הזה אשר אתה בנה אם תלה בחקתי ואת משפטי תעשה ושמרת את כל מצותי ללכת בהם והקמתי את דברי אתך

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל דָּוִד אָבִיךָ: (א) וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל:

משנה – פרה פרק ט'

(א) צְלוּחִית שֶׁנֶּפֶל לְתוֹכָהּ מִיָּם כָּל שֶׁהוּא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יָזָה שְׁתֵּי הַזְּיוֹת. וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין. יָרַד לְתוֹכָהּ טַל, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִנְיַחְנָה בְּחֻמָּה וְהַטַּל עוֹלָה. וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין. נֶפֶל לְתוֹכָהּ מִשְׁקִין וּמֵי פְרוֹת, יַעֲרָה וְצָרִיף לְנִגְב. דְּיוֹ, קוֹמוֹס, וְקִנְקִנְתוֹם, וְכָל דְּבַר שֶׁהוּא רוֹשֵׁם, יַעֲרָה וְאִינוֹ צָרִיף לְנִגְב:

וישליכס חוץ לכלי וישאר השאר מי חטאת כשרים. ופליאה היא צעיני, דצפרק כל הזבחים בגמרא (דף פ) משמע כמו שפירשתי: יניחנה בהמה והטל עולה – שדרך הטל לעלות כנגד החמה. וכן הוא אומר (שמות טז) ויהי צבוקר ותעל שכבת הטל. ואין הלכה כר' אליעזר: יערה – מריק מה שצתוך הכלי ואינו כשר להניח בו מי חטאת עד שינגב מן המשקים ומי פירות: יערה ואינו כריך לנגב – לאס איתא דנשאר ממנו בכלי היה רישומו ניכר:

רע"ב – (א) ללוחית – כלי שנותנים בו המים המקודשים לאחר שהסליך האפר לתוכן, קרוי ללוחית, והכלי שנותנים בו המים כדי לקדשן קודם שיתנו בהן האפר, קרוי שוקת: מים כל שהן – שאינו כשרים להזאה: יזה שהם – שאם מזה אחת שמא אין כאן מן הכשרים. אבל כי מזה שהם, אי אפשר לליכא בחדא מנייהו מן הכשרים והזאה אינה כריכה שיעור: וחכמים פוסלים – קסברי הזאה כריכה שיעור ואין מטערפין ההזאות. והלכה כחכמים. ורמב"ם פירש, יזה שתי הזאות

(ב) נֶפֶל לְתוֹכָהּ שְׁקָצִים וְדַמְשִׁים וְנִתְבַּקְעוּ, אוֹ שֶׁנֶּשְׁתַּנּוּ מִדְּרָאִיהֶם, פְּסוּלִין. חֲפוּשִׁית, בֵּין כַּף וּבֵין כַּף פּוֹסְלֵת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּשִׁפּוּפְרֵת. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּין יַעֲקֹב אוֹמְרִים, הַדִּירָה וְהַפְּנָה שֶׁבַּתְּבוּאָה, כְּשֵׁרִים, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶם לְחָה:

כשפופרת – של קנה חלולה והמים נכנסים מלד זה ויוצאים מלד זה ומתערב עמהם הלחות שצקרה: דירה – תולעת שצחטין: כנה – מין תולעת נמי הגדל בצבואה: כשרים – אפילו נתבקעו ואין כן הלכה:

רע"ב – (ב) ונתבקעו – שנתהו בתוך המים זמן מרובה עד שנתבקעו, או אפילו לא נתבקעו אלא שנתנו מראה המים, פסולין: חפושית – תולעת שחורה: בין כך ובין כך – בין נתבקעה בין לא נתבקעה: מפני שהיא

(ג) שִׁתֵּת מִהֶן בְּהֵמָה אוֹ חֲיָה, פְּסוּלִין. כָּל הָעוֹפּוֹת פּוֹסְלִין, חוּץ מִן הַיּוֹנָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מוֹצֵצֶת. כָּל הַשְּׂרָצִים אֵינָם פּוֹסְלִין, חוּץ מִן הַחֲלָדָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַלְקֶת. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אִף הַנְּחֹשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְקִיאָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִף הָעֶבְבָר:

לוקחת כלשונה ומתערב הרוק שכלשונה עם המים: אף הנחש מפני שהיא מקיאה – וכן הלכה. ואין הלכה כר' אליעזר:

רע"ב – (ג) שתה מהן בהמה או חיה פסולים – משום משקה שצפיהן החוזר, והמים והרוק שצפיהן מתערבים: מוללת – ואין המשקה שצפיה חוזר למים: מלקת –

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

(ד) החושב על מי חטאת לשנות, רבי אליעזר אומר, פסול. רבי יהושע אומר, פשיטה. אמר רבי יוסי, במה דברים אמורים, במים שאינם מקדשים. אבל במים המקדשים, רבי אליעזר אומר, פשיטה. רבי יהושע אומר, פשיטה. ואם גרגר, פשר:

זו ממחשבתו, הלכך לא פסול רבי אליעזר עד שיטה: רבי יהושע אומר כשיטה – מפני משקה שבפיו שחוזר ומתערב עם המים ופסול להו: ואם גרגר – לשון גרגרת, כלומר שלא שטה כדרך השותים אלא שפך המים בגרונו: כשר – לזכור משקה פיו בחצית. והלכה כרבי יהושע בתרויהו:

רע"ב – (7) החושב על מי חטאת לשנות ר' אליעזר פוסל – דאפסלו להו במחשבה: כשיטה – החצית לשנות או ליקח ממנה מים לשנות. אבל במחשבה גרידא לא פסול: במים שאינן מקודשין – שמלאן כדי ליתן בהן את האפר ועדיין לא נתן: ר' אליעזר אומר כשיטה – והכא לא פסול להו במחשבה. דכיון דמים קדושים הן, אמלוכי ממליך וחוזר

(ה) מי חטאת שנגפסלו, לא יגבלם בטיט, שלא יעשם תקלה לאחרים. רבי יהודה אומר, בטלו. פרה ששתת מי חטאת, בשרה טמא מעת לעת. רבי יהודה אומר, בטלו במעיה:

נתעכלו במעיה: רבי יהודה אומר בטלו במעיה – ואפילו שחטה בחוד מעת לעת בשרה טהור. ואין הלכה כרבי יהודה בתרויהו:

רע"ב – (ה) שלא יעשם תקלה לאחרים – שיגעו בטיט ויטמאו במי חטאת שבו: רבי יהודה אומר בטלו בטיט – ותו לא מטמאי מאחר שגבלו: מעת לעת – אם שחטה בחוד מעת לעת של שחייה. אבל שחטה טפי מהכי,

(ו) מי חטאת ואפר חטאת, לא יעבירם בנהר ובספינה, ולא ישיטם על פני המים, ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד זה. אבל עובר הוא במים עד צוארו. עובר הוא הטהור לחטאת ובידיו פלי ריקם הטהור לחטאת, ובמים שאינם מקדשים:

במים – עם מי חטאת שזידו: עובר הוא הטהור לחטאת – זין בספינה זין שט על פני המים ואינו חושש. וכן נושא זידו או משיט על פני המים כלי שהו אטהור לתת בו מי חטאת כשהוא ריקם, או שיט בו מים שעדיין לא נתקדשו באפר פרה, שלא גזרו אלא על המים המקודשים ועל האפר בלבד. לא על האדם והכלים הטהורים (ומים שאינן מקודשין):

רע"ב – (ו) מי חטאת – במקודשין איירי. אבל מים שאינן מקודשין שרי כדקתני סיפא: אפר חטאת – אפילו אפר עצמו בלא מים: לא יעבירם בנהר ובספינה – דגזור משום מעשה בלדס אחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בספינה בירדן ונמצא כזית מת תחוב בקרקעיתה של ספינה: ולא ישיטם על פני המים – דדמי לספינה. וכן לא יעמוד בלד זה של נהר ויזרקם ללד שני. דגם זה דמי קאת לספינה: אבל עובר הוא – כרגליו:

(ז) אפר פשר שנתערב באפר מקלה, הולכין אחר הרב לטמא, ואין מקדשין בו. רבי אליעזר אומר, מקדשין בכלן:

אפר פרה, מטמא. אם רוב אפר מקלה, ואינו מטמא: ואין מקדשין בו – ואפילו רוב אפר חטאת אין מקדשין בו, הואיל ונתערב בו אפר

רע"ב – (ז) אפר כשר – אפר פרה הכשר להזאה: שנתערב באפר מקלה – באפר כירה: הולכים אחר הרוב לטמא – אם רוב

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

- כירה ואפילו כל שהוא: רבי אליעזר אומר מקדשין בכלן – לסבר ר' אליעזר לא בעינן (ח) מי חטאת שנפסלו, מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. ואת הטהור לחטאת, לא בידיו ולא בגופו. נטמאו, מטמאים את הטהור לתרומה בידיו ובגופו. ואת הטהור לחטאת, בידיו, אבל לא בגופו:
- רע"ב** – (ח) מי חטאת שנפסלו – כגון שנתנו מראיהן שלא מחמת עמנו וכיוצא בזה מן הדברים שפוסלים מי חטאת: מטמאים את האדם הטהור לתרומה – זין שנגע בהן זידיו זין שנגע בהן בגופו, דכמי חטאת כשרים חשיב. וטומאה זו דרבנן היא, למלאורייתא כיון שנפסלו פתחה מהן טומאתן החמורה. ומשום הכי תני מטמאין את האדם הטהור לתרומה. דמשמע דוקא לתרומה אבל לא לחולין: ואת הטהור לחטאת לא זידיו – כלומר אין מטמאין הטהור לחטאת זין נגע
- (ט) אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינן ראויין לקדש, מטמאין את הטהור לתרומה, בידיו ובגופו. את הטהור לחטאת, לא בידיו ולא בגופו:
- רע"ב** – (ט) אפר כשר שנתנו על גבי המים שאינם ראויים לקדש – הוי דינא כדן מי חטאת שנפסלו: מטמאין את הטהור לתרומה זידיו ובגופו – כדן כל שאר מי חטאת
- שיעורא כהזאה ואי אפשר ליתא פורתא מאפר חטאת. ואין הלכה כרבי אליעזר:
- זהו זידיו זין נגע בהן בגופו, דכמי חטאת כשרים חשיב, ונהי דהנושא מי חטאת שיש בהן כדי הזייה או נוגע בהן, טמא לכל מילי, לחטאת מיהא טהור: נטמאו, מטמאים את הטהור לתרומה – כמי חטאת כשרים. אבל את הטהור לחטאת מטמאים אוחו אם נגע זידיו, דכיון דנטמאו לא גריעי משאר אוכלים ומשקים טמאים דמטמאים את הידים, וקיימא לן דבטהרת מי חטאת מי שנטמאו ידיו נטמא גופו:
- זהו זידיו זין נגע בהן בגופו, דכמי חטאת כשרים חשיב, ונהי דהנושא מי חטאת שיש בהן כדי הזייה או נוגע בהן, טמא לכל מילי, לחטאת מיהא טהור: נטמאו, מטמאים את הטהור לתרומה – כמי חטאת כשרים. אבל את הטהור לחטאת מטמאים אוחו אם נגע זידיו, דכיון דנטמאו לא גריעי משאר אוכלים ומשקים טמאים דמטמאים את הידים, וקיימא לן דבטהרת מי חטאת מי שנטמאו ידיו נטמא גופו:

גמרא – גדה דף יז' ע"א

ובודקין מטותיהן במילא פרהבא מסייע ליה לטמואל דאמר שמואל אין בודקין את המטה אלא בפקולין או בעמר נקי ורך אמר רב היינו דכי הואי התם בערבי שבתות היו אמרי מאן בעי פקולי בנהמא ולא ידענא מאי קאמרי אמר רבא הני שחקי דכיתנא מעלי לבדיקה איני והא תנא דבי מנשה אין בודקין את המטה לא בעד אדום ולא בעד שחור ולא בפשתן אלא בפקולין או בעמר נקי ורך לא קשיא הא בכיתנא הא במאני דכיתנא ואיבעית אימא הא והא במאני דכיתנא הא בחדתי הא בשחקי:

רש"י על הגמרא

מילא פרהבא – קוטו"ן מתוך שהוא לבן נראית בו טיפה כחרדל לישנא אחרינא למר נקי ורך: פקולין – קוטו"ן: דכי הואי התם – צארץ ישראל: בערבי שבתות – זמן עונת

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

פרושים ותלמידי חכמים מערב שבת לערב
 שבת: שחקי דכיתנא – בגדים בלויין של
 שבת: וכל בפשתו – שאינו לכו וחיין דס ניכר
 יפה חלל צעד לכו: שחקים – לזנים יותר מן
 החלשים:

זוהר – יתרו דף פט' ע"א

תאנא, בהאי יומא, דאורייתא מתעטרא ביה, מתעטרא בכלא, בכל אינון
 פקודין בכל אינון גזרין ועונשין, בשבעין ענפין דנהורא, דזהרין מכל סטרא
 וסטרא. מאן חמי, ענפין דנפקין מכל ענפא וענפא, חמשיא קיימין בגו
 אילנא, בלהו אנפין בהו אחידן. מאן חמי, אינון תרעין דמתפתחו בכל סטר
 וסטרא, בלהו מזדהרין ונהרין, בההוא נהורא דנפיק ולא פסק. קל פרוזא
 נפיק, אתערין קדישין עליונין, אתערין עמא קדישא, דאתבחר לעילא ותתא.
 אתערין חדוותא לקדמות מאריכון. אתערין בחדוותא שלימתא. אזדמנו
 בתלת חדוון, דתלת אבהו. אזדמנו לקדמות מהימנותא, דחדוון דכל
 חדוותא. זכאה חולקכון, ישראל קדישין, בעלמא דין ובעלמא דאתי. דא
 הוא ירותא לכו, מכל עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ועל דא פתיב,
 ביני ובין בני ישראל:

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ו

(י) כיצד אומר ישראל לגוי בשבת לעלות באילן או לטוט על פני המים כדי להביא לו
 שופר או סבין למילה או מביא לו מחצר למחצר שאין עירוב ביניהן מים חמין להרחיץ
 בהם קטן ומצטער וכן כל כיוצא בזה:
 (יא) הלוקח בית בארץ ישראל מן הגוי מותר לו לומר לגוי לכתוב לו שטר בשבת
 שאמירה לגוי בשבת אסורה מדבריהם ומשום ישוב ארץ ישראל לא גזרו בדבר זה וכן
 הלוקח בית מהם בסוריא שסוריא כארץ ישראל לדבר זה:

מוסר – מספר שערי קדושה ח"ב שער ד'

אמרו רבותינו זכרונם לברכה כל הכועס אם תלמיד חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו
 וכו'. מנלן ממשא ואלישע וכו'. ואמר ליה אליהו זכרוננו לברכה לרב יהודה לא תרתח
 ולא תחטא. ובזוהר פרשת תצנה אי בר נש פעיס עקר מיניה נשמתה עלאה קדישא
 למשרי באתרא סטרא אחרא. ודא איהו בר נש דמריד במריה. ואסור לאתקרבא בהדיה.
 ודא איהו טורף נפשו באפו וכו'. דטריף נפשיה ואשרי באתרה אל זר וכו'. פי במה
 נחשב הוא עבודה זרה איקרי ומאן דמשתעי עמיה כאלו אתחבר לעבודה זרה ממש
 דעבודה זרה ממש שריא בגויה ואסור לאסתכלא באנפוי. ועליה פתיב (ויקרא י"ט) אל
 תפנו אל האלילים ועל דא פתיב (שמות ל"ד) אלהי מסכה לא תעשה לה. וכל מסאבין

חק לישראל – פרשת תרומה יום ו'

אֶתְדַכְּיִן בַּר מֵהָאִי. בְּגִין דְּמִסְאִיב גּוּפָא מִגִּיּוּ וּמְבַר וְנִפְשָׁא כֹּלָא מְסָאִיב וְאֶפְלוּ כַּד אֲתִי
 בַּר נֶשׁ וְעֵקֶר לְהַהוּא זֶר מִגִּיּוּהָ מִכָּל זָכָל לְעֵלְמִין וּלְבֵתֵר אֲשֶׁתְּהִל לְאֶתְקֻדָּשָׁא וּלְאִמְשֻׁכָּא
 הָהִיא קְרוּשָׁה דְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא עֲלֶיהָ. כְּדִין וּלְוָאִי דְאֶתְקֻדָּשׁ דְּכִינוּ דְעֵרְקַת מִיְגִיָּה זְמָנָא
 חָדָא כַּמָּה יַעֲבִיד בַּר נֶשׁ עַד דְּתִיתּוּב לְאֶתְרָאָה:

לע"נ

זאב ואיים בן שרה, יונתן בן צדיקה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סוזנה
 מלכה בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רוזל, צדיקה בת שרה ז"ל